

ворожість, але в силу спільних цілей і шляхів їх досягнення вони співпрацюють.

Література:

1. Бедь В.В. Юридична психологія : навч. посібник / В.В. Бедь.— К. : Каравела, 2003.- С.151
2. Бондаренко Б.І. Психологія ОРД. Заг. частина : навч. посібник / МВСУ, Луган. акад. внутр. справ ім.10-річчя незалежності України ; за ред.: проф. Е.О. Дідоренка, проф. Я.Ю. Кондратьєва. — Луганськ : РВВ ПАВС,2003.— 272с.
3. Быков В. Лидерство в преступных группах / В.Быков // Законность.—1997.— №4.— С.37-40.
4. Васильев В.Л. Юридическая психология / В.Л. Васильев.— 3-е изд.— СПб. : Питер, 2000.—624с.
5. Кудрявцев В.Н. Научное прогнозирование в криминологии Кудрявцев // Изучение и предупреждение преступности. Вып.8. — Воронеж: ВГУ, 1968.; Криминальная ситуация на рубеже веков в России / Под ред. А.И.Долговой. — М., 1999 и др.
6. Курс криминології. Особлива частина : підручник : у 2 кн. / М.В. Корнієнко, Б.В. Романюк та ін. ; за заг. ред. О.М. Джужі. — К. : Юрінком Інтер, 2001.— 480с.
7. Ратинов А.Р. Психология личности преступника. Ценностно-нормативный поход / А.Р. Ратинов // Личность преступника как объект психологического воздействия. — М.,1979. — С.22.

УДК 321.7(477)

Доценко О. С.,
канд. юрид. наук, доцент,
професор кафедри управління та
роботи з персоналом Національної
академії внутрішніх справ

КОНТРОЛЬ ТА ОЦІНКА РЕАЛІЗАЦІЇ ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНО-УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

В даній науковій статті розглядається актуальне питання яке полягає в контролі та оцінці реалізації виконання державно-управлінських рішень. Також запропоновано ґрунтовні висновки та пропозиції, щодо розглядаємої тематики.

Ключові слова: контроль, оцінка, управлінські рішення, виконання.

В данной научной статье рассматривается актуальный вопрос которое заключается в контроле и оценке реализации выполнения государственно-управленческих решений. Также предложено основательные выводы и предложения по рассматриваемой тематике.

Ключевые слова: контроль, оценка, управленческие решения, выполнение.

In this scientific article discusses a topical issue which is to monitor and assess the implementation of the implementation of public-management decisions. Also invited to solid conclusions and proposals on the subjects.

Keywords: monitoring, evaluation, management solutions, implementation.

Постановка проблеми. Статус правової, демократичної держави, закріпленій Конституцією України, вимагає неухильного забезпечення правоохоронними органами прав і свобод людини, зміцнення законності та дисципліни. Вирішення цього завдання значною мірою залежить від налагодження дієвої системи контролю. За допомогою контролю здійснюється збір та аналіз інформації про стан виконання підконтрольними суб'єктами положень законів і підзаконних правових актів, забезпечується якість виконання управлінських рішень, виявляються причин та умови, що сприяють порушенню вимог правових норм, надається практична допомога для їх усунення.

Важливою ланкою системи державного управління є контроль за виконанням державно-управлінських рішень. Процеси децентралізації державного управління паралельно мають супроводжуватись удосконаленням централізованого контролю. Передача відповідальності за прийняття управлінських рішень зверху до низу, делегування все більших повноважень нижчим органам управління об'єктивно вимагають посилення контролю в державному управлінні. Без цього державній системі загрожують негативні наслідки [1, с. 36].

Аналіз дослідження даної проблеми. Дослідженням питань щодо контролю та оцінки реалізації виконання державно-управлінських рішень займалися, зокрема, Васильєв І.О., Грицаєнко Л.О., Дрозд О.Ю., Дубинський О.Ю., Захарова Л.М., Конопльов В.В., Павлов Д.М., Похомов В.В., Скопич О.Д., Троханенко І.І. Хотінь І.В. та інші провідні вчені-адміністративісти. Водночас відсутні спеціальні наукові праці, в яких би проблема контролю та оцінки реалізації виконання державно-управлінських рішень порушувалася і вирішувалася системно та всебічно, із наведенням напрямів такої оцінки, що, в кінцевому підсумку, підвищило б ефективність контролю у вище вказаній сфері.

Виклад основного матеріалу. Контроль у державному управлінні – це одна з найважливіших функцій, яка порівнює фактичний стан у тій чи іншій галузі з вимогами, які поставлені перед нею; виявляє недоліки та помилки в роботі та попередити їх; попереджує можливі помилки, суб'єктивні неправомірні дії та небажані результати в діяльності учасників управлінських відносин; оцінює відповідність здійснення інших функцій управління завданнями, що поставлені перед ним; виявляє результати та можливості удосконалення функціонування елементів державно-управлінської системи.

Разом з тим, контроль тісно пов'язаний з іншими видами діяльності і може входити до їх складу як певна частина, має специфічний характер як функція управління. Також як певний вид діяльності його можна розглядати як самостійну дію, складову інших видів діяльності держави та функцій її органів.

Основна сутність контролю у сфері державного управління полягає у формуванні передумов, за яких органи влади діяли б відповідно до своїх повноважень і визначеного політичного курсу та забезпечували реалізацію поставлених перед ними завдань. Система контролю покликана забезпечити гарантії належного функціонування управлінських систем у цілому та їх окремих елементів. У широкому розумінні контроль визначається як процес, призначений для подання обґрунтованих гарантій результативності та ефективності діяльності, надійності звітування відповідно до певних законів і правил.

Контроль стає можливим завдяки наявності суб'єкта, об'єкта управління та взаємозв'язку між ними. Відповідно, контроль як тип відносин є ставленням суб'єкта до власної діяльності або до діяльності інших суб'єктів з погляду дотримання певних норм. За допомогою контролю суб'єкт управління отримує інформацію для коригування управлінської діяльності. Діяльність суб'єктів контролю, об'єднаних у певну структуру, спрямована на досягнення управлінських цілей і заснована на використанні принципів, типів, методів і технологій контролю, визначається як процес контролю [2, с. 61].

У процесі управління контрольні функції держави завжди були пріоритетними. Вони багато у чому визначають успішне проведення політики держави у зв'язку з факторами:

- ефективності функціонування системи державного контролю, що сприяє укріпленню виконавської дисципліни у всіх сферах громадської життєдіяльності суспільства;

- зміни обсягів державного бюджету, що вимагає контролю над його використанням і виконанням, тому що бюджетні кошти визначені на розвиток реального сектору економіки і вирішення соціальних питань, не завжди використовуються за призначенням;

- необхідності визначення суб'єктів господарювання, які іноді порушують податкове, бюджетне законодавство, несвоєчасно перераховуючи бюджет держави, податки, збори чи інші обов'язкові платежі і ін.

Система контролю, що є підсистемою державного управління, багато в чому сприяє стійкості системи і її розвитку. Завдяки контролю досягається надійний зворотній зв'язок, який дозволяє виявляти результати впливу керівного суб'єкта на керованого об'єкта, допущені відхилення від управлінських рішень, а також від принципів організації і регулювання. Виявляючи відхилення і їх причини, контроль дозволяє визначити шляхи досягнення цілей і виправлення допущених прорахунків, або порушень в роботі об'єкта управління [3, с. 8].

Контроль у сфері державного управління в широкому розумінні означає перевірку дотримання законів, вимог нормативно-правових актів, виконання прийнятих рішень, установлення відхилень від цілей і завдань державного

управління і корегування діяльності об'єкта управління. Оскільки контроль здійснюється на різних етапах управлінської діяльності, тобто є наскрізною управлінською функцією, можна пояснити як аналітичну функцію управління, яка представляє собою здійснення суб'єктом управління комплекс заходів спостереження за підготовкою, прийняттям і етапом реалізації управлінських рішень, а також перевірки фактичного стану державної організації (підрозділу, працівника).

Мета контролю – викриття відхилень від прийнятих стандартів і порушень принципів законності, ефективності і економії матеріальних витрат на можливо ранній стадії, з тим щоб мати можливість прийняти коригуючі заходи, в окремих випадках притягнути винних осіб до відповідальності, отримати компенсацію за вчинені збитки або здійснити заходи з попередження чи зменшення таких порушень в майбутньому.

Контроль за своїм змістом включає в себе три елементи:

- отримання необхідної інформації про стан процесу виконання прийнятих рішень і планів організаційної діяльності об'єкта управління;
- аналіз і оцінку ситуації, що складається на підґрунті отриманої інформації, дослідження виниклих проблем і прогнозу змін оперативної обстановки;
- реакцію на виявлені в ході контролю відхилення від заданих параметрів, встановлених відповідними нормативно-правовими актами і прийняття необхідних заходів з корегування завдань і усунення виявлених недоліків.

Основними компонентами системи державного контролю є:

- контролююча підсистема (суб'єкти контролю);
- контрольована підсистема (об'єкти контролю);
- нормативно-правова підсистема (нормативно-правова документація);
- форми, методи і технології реалізації контрольної діяльності;
- науково-технологічна підсистема – це теоретичні знання у сфері організації контролю і технології контрольної діяльності.

Таким чином, цілі, завдання і їх практична реалізація формують систему контролю як сукупність суб'єктів, об'єктів, нормативно-правових документів, форм і методів його здійснення.

Суб'єктами контролю виступають контролюючі органи держави, громадські організації, трудові колективи, недержавні контролюючі структури (спеціальні юридичні і фізичні особи, наприклад аудиторські фірми). До державних контролюючих органів відносяться як органи загальної компетенції (Президент України, Уряд України, органи місцевого самоврядування), а також і спеціально створені (незалежні – Конституційний суд, вищі органи фінансового контролю, інститут омбудсмена, прокуратура), а також діючих в структурах центральних апаратів спеціальні підрозділи з контрольними і піднаглядними функціями, які здійснюють різні види контролю.

Як правило, контролюючі органи наділені такими правами:

- отримати доступ до визначених об'єктів і предметів контролю та проведення їх обстеження;
- затримувати і отримувати необхідну для контролю інформацію;
- запрошувати посадових осіб і інших громадян і отримувати від них інформацію та пояснення;
- використовувати допомогу фахівців і експертів;
- вручати приписи щодо усунення виявлених в ході контролю порушень;
- призупиняти повноваження посадових осіб або рішення, що прийняте з порушенням вимог нормативно-правових актів;
- проводити заходи для притягнення до відповідальності згідно з законодавством осіб, винних у скоєнні правопорушень.

Об'єктом контролю виступають державні органи і організації, суб'єкти господарювання всіх форм власності, фізичні особи, громадські організації.

Предметом контролю є визначені суспільні відносини, пов'язані з виконанням яких-небудь правил, обов'язків або вимог юридичних і фізичних осіб (органів державного управління, державних організацій, суб'єктів господарювання всіх форм власності та громадян), а саме:

- дотримання встановлених органами державної влади і управління нормативно-правових актів, правил, порядку здійснення того чи іншого виду діяльності;

- дотримання встановлених стандартів по якості товарів і послуг, а також відповідності товарів (послуг) установленим їм властивостям. Дана стандартизація передбачає такий рівень вимог по якості товарів та послуг, який відповідає науково-обґрунтованим вимогам по забезпеченню безпеки особи, суспільства і держави;

- дотримання фізичними і юридичними особами визначених обов'язків, покладених на них нормативно-правовими актами. В числі таких обов'язків необхідно назвати, наприклад, оплату встановлених закон внесків до фонду соціального страхування.

Особливості контрольованої підсистеми - це наявність розвинутого внутрішнього контролю, що необхідно враховувати контролюючим органам.

Реалізація контрольної діяльності базується на таких принципах, як:

- законодавче визначення цілей і завдань державного контролю, компетенції, функцій, відповідності контролюючих органів;

- незалежність контролюючих органів;

- дотримання законності в діях контролюючих організацій;

- координація діяльності контролюючих організацій;

- регулярність проведення контролю;

- високий професіоналізм перевіряючих;

- невідворотність покарання винних;

- адекватність заходів впливу за порушення виконавчої дисципліни;

- обов'язкові службові перевірки за фактами порушень, їх аналіз, розробка і проведення відповідних заходів, їх корегування;

- гласність результатів, але із збереженням в необхідних випадках режиму таємності суб'єктів господарювання;

- єдина методологія проведення контролю, наявність загальної інформаційної бази контролю;

- організація зворотного зв'язку, що дозволяє встановити безперервний контроль за діяльністю підконтрольного об'єкта і його результатами;

- ефективність державного контролю як з точки зору його результативності так і економічності, тобто обґрунтованості витрат на утримання контролюючих органів і відповідності витрат до результатів діяльності [3, с. 10].

Таким чином, контроль повинен бути об'єктивним, дієвим, систематичним і гласним.

Залежно від наукових і практичних завдань в основу класифікації видів контролю можуть бути визначені різні критерії: природа суб'єктів контролю та їх завдань, зміст контрольної діяльності, характер контрольних повноважень суб'єкта контролю з об'єктом контролю, стадії управління під час яких проводиться контроль, юридичні або дисциплінарні наслідки від проведеного заходу й ін.

Тому можна зробити висновок про те, що за суб'єктами здійснення контроль поділяються перш за все на державний і громадський. У світовій практиці визначають наступні види державного контролю:

- президентський контроль;
- парламентський контроль;
- урядовий контроль;
- судовий контроль;
- контроль органів виконавчої влади;
- контроль уповноваженого з прав людини (омбудсмена).

Виходячи із спрямованості можна виділити внутрішній (відомчий) та зовнішній (надвідомчий чи міжвідомчий) контроль. При цьому внутрішній здійснюється у відношенні органів однієї системи, а зовнішній стосовно не підпорядкованих суб'єктів.

Важливе місце в системі контролю займає фінансовий контроль, що направлений на перевірку організації на предмет економії і цільових витрат державних бюджетних і позабюджетних коштів, законності і правильності розподілу фінансування та ведення бухгалтерських рахунків. За змістом відносин, які складаються в різних сферах державного управління, як правило визначають: бюджетний, податковий,

банківський, валютний, митний контроль та нагляд за страховою діяльністю.

За часовим параметром розрізняють попередній, поточний і підсумковий контроль.

Попередній контроль спрямований на процес підготовки до послідовної реалізації прийнятих рішень. До кола його завдань відносяться дослідження готовності всіх структур керованого об'єкта до виконання посадових обов'язків, поставлених нових завдань, планових позицій і доручень, а також доведення до виконавців програми дій чи планових заходів та перевірка повноти їх засвоєння. При цьому визначається доступність виконання запланованих заходів, забезпечення необхідними силами і засобами, оргтехнікою, матеріальними ресурсами.

Поточний контроль проходить через весь цикл реалізації управлінських рішень. Він дозволяє виявити недоліки і прорахунки в організації і виконанні рішень, що дозволяє своєчасно корегувати їх регулюючими рішеннями.

Підсумковий контроль, при якому отриманий результат співставляється з плановими завданнями, виявляються відхилення від заданих параметрів та їх причин, що є основою для вироблення нової програми майбутніх дій з урахуванням позитивного і негативного досвіду, а також тенденцій зміни обстановки.

Для організації і проведення контролю використовуються такі форми:

- перевірка;
- звіт підрозділів і працівників;
- заслуховування на засіданнях, нарадах, у відповідних керівників органів (підрозділів);
- систематичне повсякденне відстежування;
- контроль виконання документів.

За видами перевірки бувають комплексні, цільові (тематичні) та лінійні. Такі перевірки підрозділів дозволяють контролювати процес і результати діяльності в повному обсязі або на окремому напрямку і застосовуються на всіх рівнях управлінської діяльності.

Література:

1. Грицаєнко Л. Державний контроль і прокурорський нагляд, сутність і співвідношення // Вісник нац. акад. прокуратури України. – 2012. – №2. – С. 34-38.
2. Павлов Д.М. Адміністративне право: Загальна частина: Конспект лекцій. – К.: МАУП, 2007. – 136 с.
3. Захарова Л.М. Система державного контролю: посібник. Мінськ: Академія управління при Президентіві Республіки Білорусь. 2013. – 123 с.
4. Хотінь І.В. Значення методів пізнання в підготовці управлінських рішень // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Ужгород, 14-15 листопада 2014 р. – Ужгород: ФОП Бреза А.Е. 2014. – 220 с.

УДК 321.7

Дрозд О.Ю.,

канд. юрид. наук, доцент кафедри
адміністративної діяльності

Національної академії внутрішніх справ

**ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИМ
ЩОРІЧНИХ ВІДПУСТОК ЗГІДНО ПОЛОЖЕНЬ НОВОГО
ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО НАЦІОНАЛЬНУ ПОЛІЦІЮ»**

Аналізується порядок обчислення тривалості щорічних чергових відпусток поліцейських, їх оформлення та терміни використання. Розглядається порядок складання та затвердження графіків щорічних відпусток, а також внесення до них змін. Досліджуються підстави та основні правила поділу, перенесення, поєднання та подовження щорічних чергових відпусток.

Ключові слова: відкликання з відпустки, відпустка, графік відпусток, грошова компенсація, невикористана відпустка, перенесення відпустки.

Анализируется порядок исчисления продолжительности ежегодных очередных отпусков полицейских, их оформления и сроки использования. Рассматривается порядок составления и